

GÜLTEPE ŞEHİT CİHAN ERAT
MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

TARİHSEL

TARİH DERGİSİ KASIM 2024

MUSTAFA
KEMAL
ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN

03

MUSTAFA KEMAL TRABLUSGARP'TA

04

Oğuzhan BATTAL

BİR LİDERİ ANMAK

10

Mehmet Yakup TURHAN

BEN MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

12

Hakan AKÇİN

**ULU ÖNDER MUSTAFA KEMAL
ATATÜRK'ÜN ÖĞRENCİLİK YILLARI**

16

Ebru SEZGİN

BİR ÖZLEM MESELESİ

24

Yiğit SÜKÜT

**GÜLTEPE ŞEHİT CİHAN ERAT
MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ**

EDİTÖRDEN

OĞUZHAN BATTAL

1881 yılında Selanik'te doğan Mustafa Kemal, çocukluğundan itibaren öğrenmeye ve düşünmeye meraklı bir kişiliğe sahiptir. Askeri eğitimi boyunca, yalnızca savaş stratejileri değil, aynı zamanda hürriyet, bağımsızlık ve millet sevgisi gibi kavramlar üzerinde derinlemesine düşünmüştür. 1905 yılında Harp Akademisi'nden kurmay yüzbaşı olarak mezun olduğunda, artık Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu zor duruma çözüm arayan genç bir subaydır.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Çanakkale Cephesi'nde gösterdiği üstün liderlik, Mustafa Kemal'i bir askeri kahraman olarak öne çıkarmıştır. Ancak onu tarihte eşsiz bir yere taşıyan olay, Türk milletini emperyalist işgale karşı bir araya getirip bağımsızlık mücadelesine önderlik etmesidir. 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak başlattığı Kurtuluş Savaşı, Türk milletinin bağımsızlık ateşini yeniden yakmış ve bu mücadele 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla taçlanmıştır.

Atatürk, Cumhuriyet'in ilanı ile yetinmemiştir. Genç Türkiye'yi modern ve demokratik bir yapıya kavuşturmak için köklü reformlar gerçekleştirmiştir. Eğitimden hukuka, ekonomiden kadın haklarına kadar birçok alanda devrim niteliğinde adımlar atmıştır. "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesini benimseyen Atatürk, Türkiye'nin uluslararası alanda barışçıl bir politika izlemesine öncülük etmiştir.

Atatürk'ün en büyük mirası, halk egemenliğine dayanan Türkiye Cumhuriyeti'dir. Onun ilke ve devrimleri, bugün de Türkiye'nin yolunu aydınlatmaya devam ediyor. 10 Kasım 1938'de hayata gözlerini yuman Atatürk, fikirleri ve idealleriyle yalnızca kendi milletine değil, tüm dünyaya ilham veren bir lider olarak tarihe geçmiştir.

Bu özel sayımıza yazılarıyla destek veren başta arkadaşlarım Ebru Sezgin ve Hakan Akçin olmak üzere okulumuz öğrencilerinden Atp 9- E öğrencisi Mehmet Yakup Turhan'a ve Amp 9- E öğrencisi Eray Süküte teşekkürü borç bilirim.

ÖĞÜZHAN BATTAL

Tarih Öğretmeni

MUSTAFA KEMAL TRABLUSGARP'TA

*Kurmay Bin-
başı Mustafa
Kemal (solda),
Mücahit Be-
devi Kuvvetleri
önünde emirle-
rini yazdırırken,
(Derne, Trab-
lusgarp Vilayeti
(Libya), 1912)*

Mustafa Kemal Atatürk'ün, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki askeri ve siyasi mücadelesinde Trablusgarp Savaşı önemli bir dönüm noktası olarak karşımıza çıkar. 1911-1912 yılları arasında İtalya Krallığı ile Osmanlı Devleti arasında yapılan bu savaş, Osmanlı'nın Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp ve Bingazi'nin savunulmasını amaçlayan bir direnişini ifade eder. Mustafa Kemal, bu mücadeledeki rolüyle gelecekteki

liderlik yeteneklerinin ilk sinyallerini vermiştir. 19. Yüzyılın sonlarına doğru Avrupada sanayileşen devletler arasında bir sömürgecilik yarışı başlamıştır. İtalya, bu dönemde sömürge edinme yarışına geç katılan bir güçtü ve Afrika kıtasında kendisine yeni topraklar aramaktadır. Osmanlı İmparatorluğu ise o dönemde zayıflayan bir devlet olarak topraklarını koruma mücadelesi vermektedir. İtalya'nın gözünü diktiğı Trablusgarp (günümüz Libya'sı), Osmanlı'nın savunma anlamında zayıf

Mustafa Kemal'in yaveri Salih'e (Bozok) Mısır İskenderiye'den yazdığı mektup

İSKENDERİYE 28 KASIM 1911

..... SEFERİN İLK DEVRESİNDEKİ YARANLANMAYI ATLATTIK. ŞİMDİ İKİNCİ SEFERE ÇIKIYORUZ. BAKALIM ALLAH NE GÖSTERECEKTİR. İNŞALLAH DÖNMEK NASİP OLURSA SİZE GÜNLERCE ANLATACAK HİKAYELERİMİZ VAR.

ŞERİF

olduğu ve fiilen kontrol edemediği bir bölgeydi. Bu durumu fırsat bilen İtalya, 1911 yılında Osmanlı Devleti'ne bir ültimat vererek Trablusgarp'ı işgal etmeye başladı.¹ Osmanlı Devleti, Akdeniz'e gönderdiği donanmasının za-yıf olması nedeniyle bölgeye yeterli destek gönderememiştir. İtalya ile resmi bir savaşa girmesinin devleti kesin bir yıkıma sürükleyeceğini düşünen Enver Paşa, Mustafa Kemal ve Ali Fethi Bey, Halil Bey ve Nuri Bey (Enver Paşa'nın kardeşi) gibi genç Osmanlı subayları bu işgale karşı yerel halkla iş birliği yaparak

direnış örgütlemeye karar vermiştir.² Hatta meselenin siyasal yoldan çözümünü mümkün olursa Trablusgarp hareketine katılmalarının kendilerine ait bir karar olduğunu

² Vahid Çabuk, Kuruluşundan *Cumhuriyete Büyük Osmanlı Tarihi Cilt 10*, Emre Yayınları, İstanbul, 1999, s.181

Mustafa Kemal'e Şeyh Sünusi tarafından kendisine hediye edilen Trablusgarp yerel kıyafetleriyle, 1920

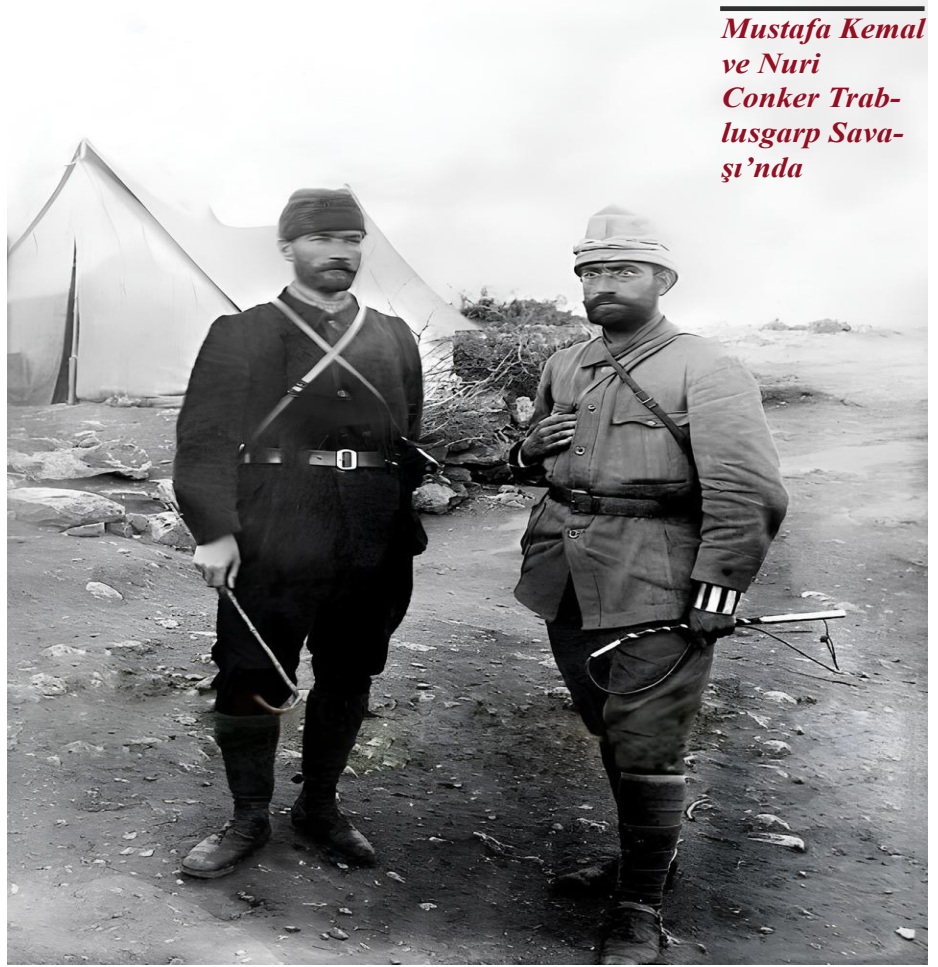
beyan etmişlerdir.³ Mustafa Kemal, henüz genç bir subay olarak Trablusgarp'a gitmeye karar verdiğinde dönemin siyasi ve askeri durumunu iyi analiz etmişti. Hem vatansever bir ruhla ülkesine hizmet etmek istiyor hem de kendisini kanıtlama fırsatı arıyordu. Ancak, İtalyanlar Trablusgarp kıyılarını kontrol altına aldıkları için Osmanlı subaylarının bölgeye ulaşması son derece zordu. Mustafa Kemal "Gazeteci Şerif" takma adını kullanmış ve bir gazeteci olduğu izlenimini vermeye çalışarak gizlice girmeyi başarmıştır.⁴

³ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi V. Cilt*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1971, s. 276.

⁴ İlber Ortaylı, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*, Kronik Kitap, İstanbul, 2018, s.86

¹ Yusuf Hikmet Bayur, *Türk İnkılabı Tarihi Cilt 2 Kısım 1*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, s.87

1911 yılının Kasım ayında Mustafa Kemal, Mısır üzerinden Bingazi'ye ulaşarak bölgedeki yerel halkla buluştu. Burada Osmanlı ordusunun direnişini örgütlemek ve yerel aşiretlerle birlikte İtalyanlara karşı savaşmak için çalışmalar yaptı. Trablusgarp'ta Mustafa Kemal'in liderlik yetenekleri net bir şekilde görülmeye başlamıştır. Mustafa Kemal, burada İtalyan birliklerine karşı başarılı savunmalar yapmış ve İtalyanları geri püskürtmeyi başarmıştır. Özellikle yerel halkı organize etme ve onları İtalyanlara karşı motive etme konusunda büyük bir başarı göstermesi,

Mustafa Kemal ve Nuri Conker Trablusgarp Savaşı'nda

Derne ve Tobruk bölgesinde elde ettiği üstünlük ile Binbaşılığa terfi edilmiştir.⁵ Ayrıca savaş boyunca yerel aşiret liderleriyle kurduğu dostane ilişkiler, onun diplomatik becerilerini de ön plana çıkarmıştır. Trablusgarp Savaşı, Osmanlı açısından istediği şekilde sonuçlanmamıştır. Balkan Savaşları'nın patlak vermesi, Osmanlı'nın Trablusgarp'taki direnişi sonlandırmasına ve İtalya ile bir barış anlaşması

imzalamasına neden olmuştur. 18 Ekim 1912'de imzalanan Uşi Antlaşması ile Osmanlı Devleti Trablusgarp ve Bingazi üzerindeki haklarından feragat etmiştir.⁶ Ancak bu savaş, Mustafa Kemal gibi genç Osmanlı subayları için önemli bir tecrübe alanı olmuştur. Hem askeri strateji hem de liderlik becerileri açısından büyük bir sınav vermiş ve bu sınavdan başarıyla çıkmıştır.

⁵ Enver Ziya Karal, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1967, s.17

⁶ Vahit Çabuk, *a.g.e.*, s.189

Binbaşı Mustafa Kemal (altta soldan ikinci) ve Enver Paşa (altta ortada) Trablusgarp'ta.

LA DOMENICA DEL CORRIERE

Si pubblica a Milano ogni Domenica
 Supplemento illustrato del "Corriere della Sera"

Titolo del giornale:
 Via Montenapoleone, N. 104
 MILANO

Per tutti gli arrendati e illustrazioni e ritratti in propria attività e circostanze, secondo la legge e i decreti internazionali.

Anno XIX Num. 21 24 Maggio - 2 Giugno, 1912 Costo del numero

L'ultima vittoria, la guarnigione turca di Rodi, sconfitta con rilevanti perdite, si arrende e consegna le armi al gen Ameglio.

disegno di A. Meltramey

Ünlü İtalyan La Domenica Del Corriere dergisi 16 Mayıs 1912'deki sayısında Osmanlı garnizonunun Rodos'ta İtalyan general Ameglio'ya teslim oluşunu resmetmiştir.

MEHMET YAKUP TANHAN

Anadolu Teknik Programı 9 -E Sınıfı Öğrencisi

BİR LİDERİ ANMAK

Ülkemiz için 10 Kasım hüzünlü aynı zamanda da anlamlı bir gündür. 10 Kasım 1938'de ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ü kaybettik. Ancak, sadece bedenlen aramızdan ayrıldı. Onun fikirlerini, devrimlerini ve bizlere bıraktığı miras ile her zaman yaşamaya devam ediyor.

Atatürk, Türkiye'yi bağımsızlığa kavuşturan ve modern bir devlet haline getiren büyük bir liderdi. Onun vizyonu sayesinde Türkiye Cumhuriyeti eğitimde, bilimde, sanatta ve bir çok alanda önemli ilerlemeler kaydetti. Bugün; Atatürk'ün çizdiği yolda ilerleyerek değerlerine sahip çıkmak hepimizin en önemli görevidir. 10 Kasım'da yalnızca yas tutmak değil aynı zamanda

Atatürk'ü anlamak, hedeflerini yaşatmak ve geleceğe güvenle bakmak için çaba göstermeliyiz. Aslında kendimize şu soruyu sormalıyız: "Atatürk'ün bize bıraktığı emaneti daha ileriye taşımak için ne yapıyoruz? ". Atatürk'ün "En büyük eserim" dediği Türkiye Cumhuriyeti, bizlerin ellerinde yükselecek ve gelecek nesillere umut olacaktır. Saat

09:05'te saygı duruşuna geçerken sadece bir dakikalık sessizliğe değil aynı zamanda ömür boyu sürececek bir sorumluluğa adım atıyoruz. Atatürk'ü sevgi ve saygıyla anıyor, onun fikirlerini daha güçlü bir Türkiye için yaşatacağımıza söz veriyoruz.

Bir çocuk, Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya şiir okuyor. (Vezirhan, 16 Ocak 1923)

HAKAN AKÇİN*Milli Saraylar - Müze Memuru*

BEN MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, darülfünun da öğrenciler arasında ders dinlerken (15 Aralık 1930)

BEN MUSTAFA. 1881 yılında Selanik'te dünyaya geldim. Babam Ali Rıza Efendi, annem ise Zübeyde Hanım'dır. Babam, gümrük memuru ve ticaretle uğraşan biriydi, ancak ben çocukken vefat etti. Bu durum, annem Zübeyde Hanım'ın ailede daha belirleyici bir rol üstlenmesine neden oldu. İlk eğitimime Se-

lanik'te mahalle mektebinde başladım, ancak babamın isteğiyle modern bir eğitim veren Şemsi Efendi Okulu'na geçtim. Eğitim hayatım boyunca matematik ve fen bilimlerine olan ilgim öne çıksa da askerlik mesleğine duyduğum ilgim, Selanik Askeri Rüştisi'ne girmemle somutlaştı. Bu okulda, Matematik öğretmenim Yüzbaşı Mustafa Efendi

bana "Kemal" adını verdi; askeri deham ve çalışkanlığımla kısa sürede dikkat çektim.

BEN MUSTAFA KEMAL

Selanik Askerî Rüştiesini bitirdikten sonra 1896 yılında Manastır Askerî İdadisine başladım. 1899 yıllarında Manastır Askeri İdadisini bitirip, İstanbul'da Harp Okulu'nun piyade sınıfına yazıldım. 1902 yılında Harp Okulundan teğ-

İzmir Kız Lisesi ziyaretinin ardından okuldan çıkarken (Anadolu Ajansı)

men rütbesiyle mezun olarak Harp Akademisine girdim. 1903 yılında ikinci sınıfa geçerek üsteğmenliğe yükseldim. 11 Ocak 1905'te yüzbaşı rütbesiyle Harp Akademisinden kurmay yüzbaşı olarak mezun oldum.

BEN YÜZBAŞI MUSTAFA KEMAL

Harp Okulu ve Harp Akademisindeki öğrenciliğim sırasında ülke ve millet sorunlarıyla yakından ilgilendim, çevremde aydın ve ileri fikirli bir subay olarak tanındım. 1905 yılında Şam'daki 5. Ordu emrine atandım. Daha sonra merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu karargâhına atandım.

31 Mart Vakası olarak tarihe geçen isyanın çıkışı üzerine Hareket Ordusu ile beraber kurmay başkanı olarak Selanik'ten İstanbul'a hareket ettim.

BEN BİNBAŞI MUSTAFA KEMAL

1911 yılında Trablusgarp Savaşı'na gönüllü olarak katıldım. Rütbem binbaşılığa yükseltildi. Bir grup arkadaşımınla birlikte Tobruk ve Derne bölgesinde görev aldım. 1912 yılında Derne'de İtalyanlara karşı mücadele ettim. Ekim 1912'de Balkan Savaşı'na katıldım. 1913 yılında Sofya'ya askerî ataşe olarak atandım. Bu görevde iken 1914 yılında

yarbaylığa yükseldim.

BEN YARBAY MUSTAFA KEMAL

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine kendime aktif görev verilmesini istedim. 1914 yılında başlayan Birinci Dünya Savaşı'nda, Gelibolu Yarımadası'nda ANZAC ve İngiliz kuvvetlerine karşı gösterdiğim direnişle hem ulusal hem de uluslararası düzeyde büyük bir kahramanlık destanı yazıp İtilaf devletlerine "Çanakkale geçilmez!" dedirttim. Askerlerime "Ben size taarruzu emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum!" emrim cephemin kaderini değiştirdi.

BEN YARBAY MUSTAFA KEMAL

Rus kuvvetleriyle savaşarak Muş ve Bitlis'in geri alınmasını sağladım. Şam ve Halep'teki kısa süreli görevlerimden sonra 1917'de İstanbul'a geri geldim. Mondros Mütarekesi'nden sonra İtilaf devletlerinin Osmanlı ordularını işgale başlamaları üzerine 9. Ordu Müfettişi olarak 19

Mayıs 1919'da Samsun'a çıktım ve burada işgallere karşı Milli Mücadele'yi başlattım. Amasya Genelgesi, Erzurum ve Sivas Kongreleri gibi olaylarla ulusal bağımsızlık fikrini yaygınlaştırdım. Anadolu'daki halkı örgütleyerek, İstanbul'daki hükümetin ve İtilaf Devletleri'nin işgaline karşı direnişi örgütlemeye başladım. Bu süreç, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) 23 Nisan 1920'de Ankara'da kurulmasıyla sonuçlandı. TBMM'nin açılması, yeni bir dönemin habercisi oldu.

19 MAYIS 1919'DA SAMSUN'A ÇIKTIM VE BURADA İŞGALLERE KARŞI MİLLİ MÜCADELE'Yİ BAŞLATTIM.

BEN BAŞKOMUTAN MUSTAFA KEMAL.

Kurtuluş Savaşı sırasında Kültahya-Eskişehir Muharebelerinden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi bana Türk ordusunun başkomutanlığına verdi. Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktası, 1921 yılında Sakarya Meydan Muharebesi ve ardından 1922'deki Büyük

Taarruz ile geldi. Bu zaferler, Türk halkının bağımsızlık yolunda attığı en önemli adımlardı. 1922'de Mudanya Ateşkes Antlaşması ile savaş fiilen sona erdi ve 1923 yılında Lozan Antlaşması ile Türkiye'nin bağımsızlığı uluslararası alanda tescillendi.

BEN BAŞKOMUTAN MUSTAFA KEMAL.

29 Ekim 1923 yılında Cumhuriyeti ilan ettim ve ilk cumhurbaşkanı seçildim. Soyadı Kanunu gereğince, 24 Kasım 1934'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından şahsıma

“Atatürk” soyadı verildi.

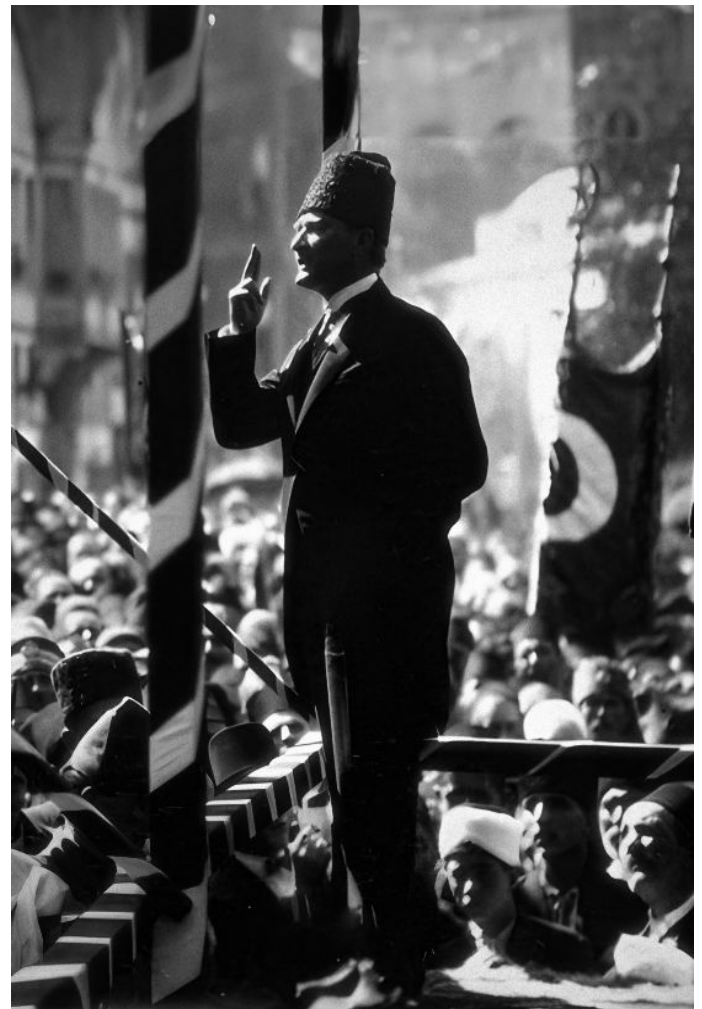
BEN MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren Türkiye’yi modernleştirme ve çağdaş dünyaya entegre etme yolunda yoğun bir çaba harcadım. Ancak bu yoğun çalışma temposu sağlığımlı olumsuz etkiledi. 1937 yılında siroz hastalığına yakalandım. Hastalığımlı giderek ilerledi ve 10 Kasım 1938 tarihinde İstanbul’daki Dolma-

bahçe Sarayı’nda hayata gözlerimi yumdum. Ölümüm, yalnızca Türk halkını değil, dünya genelinde birçok ülkeyi derinden etkiledi.

Atatürk, sadece bir askeri deha değil, aynı zamanda çağdaş ve laik bir devletin mimarıdır. Onun Türkiye’ye miras bıraktığı laiklik, ulusal egemenlik, eğitim reformları ve kadın hakları, halen Türkiye Cumhuriyeti’nin temel

direklerindedir. “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” ilkesiyle, halkın iradesini her şeyin üstünde tutan bir anlayışla, demokrasiye ve halk egemenliğine büyük önem vermiştir. Bugün, Mustafa Kemal Atatürk dünya çapında saygıyla anılan bir lider olarak hatırlanır. 10 Kasım’larda düzenlenen anma törenleri, onun ideallerini ve bıraktığı mirası yaşatmak için bir fırsat olarak görülmektedir.

EBRU SEZGİN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Doktora Öğrencisi

ULU ÖNDER MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN ÖĞRENCİLİK YILLARI

Mustafa Kemal, 1906 yılında 5. Orduda görev yaptığı subay arkadaşlarıyla birlikte

Mustafa Kemal Atatürk, 1881 yılında Sela-nik'in Kocakasım Mahalle-si'ne bağlı Islâhhâne Caddesi'nde bulunan üç katlı pembe bir evde doğmuştur. Annesi Makbule Hanım babası ise Ali Rıza Efendi'dir. Kereste ti-caretiyle meşgul olan Ali Rıza Efendi'nin babası ilkokul öğretmeni Kızıl Hafız Ahmet Efendi, Makbule Hanım'ın babası ise Sofuzade Feyzullah Efendi'dir. Atatürk'ün hem anne tarafı hem de baba tarafından soyu Rumeli'nin fethinden sonra buraların Türkleştirilmesi için Anadolu'dan gelen Türkmenlere dayanmaktadır. Fatma, Ömer, Ahmet, Makbule ve Naciye isimlerinde kardeşleri vardır. Ancak Fatma, Ömer ve Ahmet isimli kardeşleri Atatürk'ün doğumundan önce hayatını kaybetmiştir. Naciye isim-

li kız kardeşi ise Atatürk'ün doğumundan çok daha sonra hayatını kaybetmiştir. Babası Ali Rıza Efendi, geleneksel Türk toplumunda isim verme geleneklerine uyararak daha önce ölen kardeşinin ismini vermeyi uygun bulmuştur. Mustafa ismi aynı zamanda Hz. Muhammed'in ismiydi ve "Seçilmiş Kişi" manasına geliyordu. Mustafa Kemal Atatürk, hem Türk – İslâm dünyasına hem de dünya tarihine damga vuran en önemli liderlerden biri olmuştur. Onun tarih sahnesine çıkışı ve ardından yaşanan tüm gelişmeler günümüzde bile hala daha etkisini göstermektedir. Bu açıdan değerlendirildiği vakit isminin manasını ve sorumluluğunu tam anlamıyla taşımıştır. Selanik'te mutlu bir çocukluk dönemi geçiren Mustafa Kemal Atatürk, eğitim – öğretim çağına geldiği vakit anne ve babası arasında fikir ayrılıkları yaşanmıştır. Annesi Makbule Hanım daha geleneksel eğitim modeli uy-

gulan mahalle mektebine gitmesini isterken babası Ali Rıza Efendi modern eğitim modelinin uygulandığı Şemsi Efendi Mektebi'ne gitmesini istemiştir. Aile içerisinde yaşanan bu fikir ayrılığı dönemin özelliğini de yansıtmıştır. Özellikle Osmanlı Dönemi'nde yaşanan modernleşme çabaları ile bu modernleşmeleri

savunan gruplara karşı daha geleneksel yaklaşımı benimseyen gruplar arasındaki mücadeleyi de yansıtmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, anne ve babası arasındaki bu anlaşmazlığı Ankarada kendisiyle röportaj yapan Vakit Gazetesi yazarı Ahmet Emin Yalman'a şu şekilde anlatmıştır;

"Çocukluğuma ilişkin ilk hatırladığım şey, okula gitmek meselesiyle ilgilidir. Bundan dolayı annemle babam arasında aşırı bir mücadele vardı. Annem ilahilerle okula başlamamı ve mahalle okuluna gitmemi istiyordu. Gümrük Dairesinde memur olan babam o zaman yeni açılan Şemsi Efendi Okulu'na devam etmem ve yeni yöntem üzerine okumamdan yanaydı. Sonunda babam işi ustaca bir biçimde çözümlendi. Öncelikle alışılmış törenle mahalle okuluna başladım. Böylece annemin gönlü yapılmış oldu. Birkaç gün sonra da mahalle okulundan çıktım. Şemsi Efendi Okulu'na yazıldım."

Mustafa Kemal'in doğduğu ev (Selanik)

Yaşanan bu olay Atatürk'ün hayatında ve kişiliğinde oldukça etkili olmuştur. Babası Ali Rıza Efendi, annesi Zübeyde Hanım'ın isteğini kırmamış ve öncelikle onun isteğini yerine getirmiştir. Böylelikle Atatürk, kadının Türk toplumundaki yeriyle alakalı ilk dersini babasından almıştır. Mustafa Kemal Atatürk, babası Ali Rıza Efendi'nin vefat etmesinden dolayı eğitime ara vermek zorunda kalmıştır. Henüz 7 – 8 yaşındayken babasını kaybeden Atatürk, annesi Zübeyde Hanım ve kardeşleri ile Selanik yakınındaki Langaza civarında bulunan Rapla çiftliğinde Subaşılık görevini icra eden dayısı Hüseyin Efendi'nin yanına yerleşmiştir. Burada dayısına yardımcı olmuş ve bir süre çiftlik işleriyle meşgul olmuştur. Atatürk, Vakit Gazetesi'ndeki röportajında çiftlik hayatından "Başlıca görev tarla bekçiliği idi. Kardeşimle birlikte bakla tarlasının ortasındaki bir kulübede oturdu-

SELANİK ASKERİ RÜŞTİYESİ'NDE MUSTAFA KEMAL'İN DOSYASINA DÜŞÜLEN NOT:

"ÇOK ZEKİ, FAKAT ASABI VE FAZLA SAMİMİ OLUNMASI İMKANSIZ BİR GENÇ."

ğumuz ve kargaları kovmakla uğraştığımızı unutamam." şeklinde bahsetmiştir. Zübeyde Hanım, oğlunun eğitimden uzak kalmasından dolayı endişelenmeye başlamıştır. Çünkü Zübeyde Hanım, oğlunun tahsiline oldukça önem göstermiştir. Bundan dolayı da Mustafa Kemal'i Selanik'e göndermiş ve Hacı Şükrü Efendi Mülkiye Rüştîye'sine kaydedilmesini sağlamıştır. Ancak burada yaşanan tatsız bir hadise neticesinde büyük annesi Ayşe Hanım okuldan kaydını almıştır. Bu olay üzerine komşuları Binbaşı Kadri Bey'in de teşvik etmesiyle askerî okul sınavına girmiştir. Bu sınavda başarılı olmuş ve Selanik Askerî Rüştîye'sine

kaydını yapmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatında böylelikle yeni bir dönem başlamıştır.

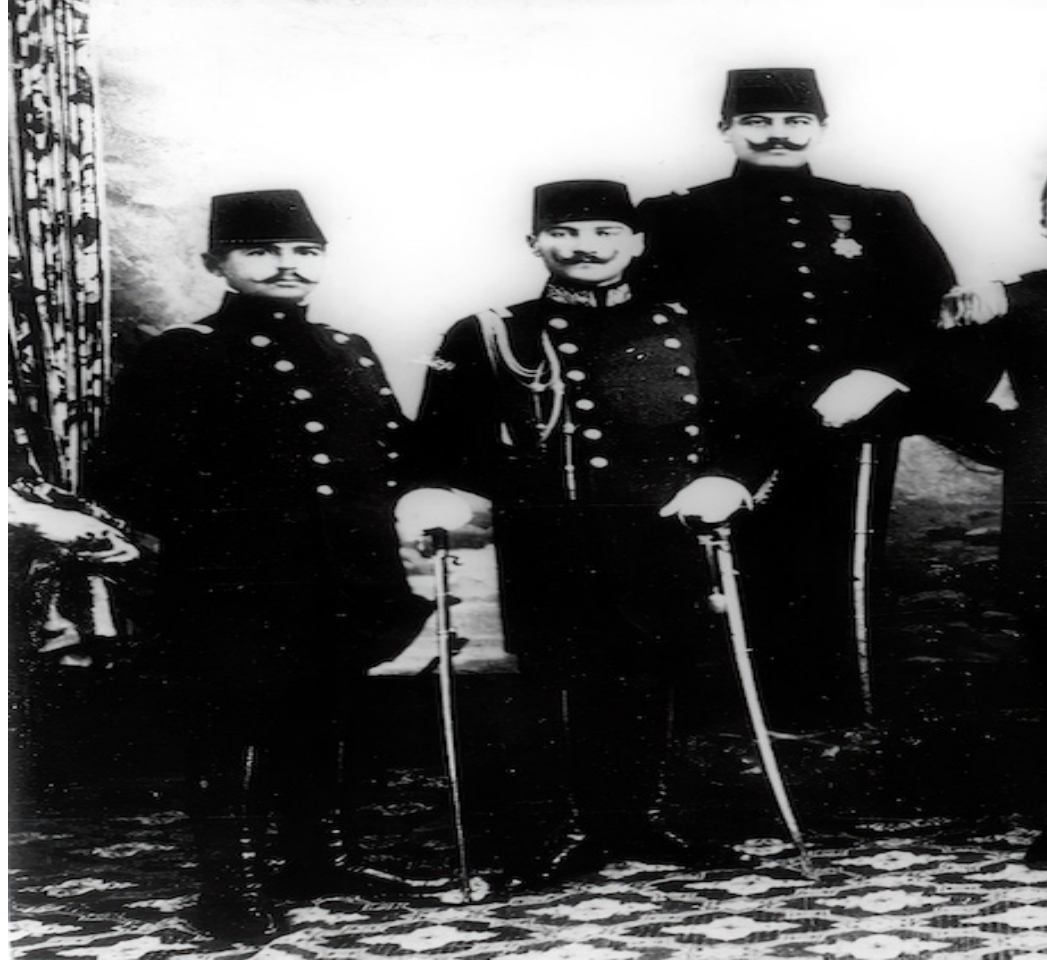

Mustafa Kemal bu dönemde yaşadıklarını şöyle anlatmıştır; “Selanik’te liseye yazıldım. Okulda Kaymak Hafız isminde bir öğretmen vardı. Bir gün sınıfımızda ders verirken başka bir çocukla kavga ettim. Çok gürültü oldu. Öğretmen beni yakaladı. Çok dövdü. Bütün bedenim kan içinde kaldı. Büyükkannem zaten okulda okumama karşıydı, hemen okuldan çıkardı. Yakınımızda Binbaşı Kadri Bey isminde bir kişi oturuyordu. Oğlu Ahmet Bey askerî ortaokula devam ediyor ve okul giysisi giyyordu. Onu gördükçe ben de böyle giysi giymeye hevesleniyordum. Sonra sokaklarda subaylar görüyordum. Bu aşamaya ulaşmak için izlenmesi gereken yolun askerî ortaokula girmek olduğunu anlıyordum. O sırada annem Selanik’e gelmişti. Askerî ortaokula girmek istediğimi söyledim. Annem askerlikten çekiniyordu. Asker olmama zorla engel olmaya çalışıyordu. Kabul sınavı zamanı ona sezdirmeden kendi kendime askerî ortaokula giderek sınav verdim. Böylece anneme karşı oldu bitti olmuş oldu.”

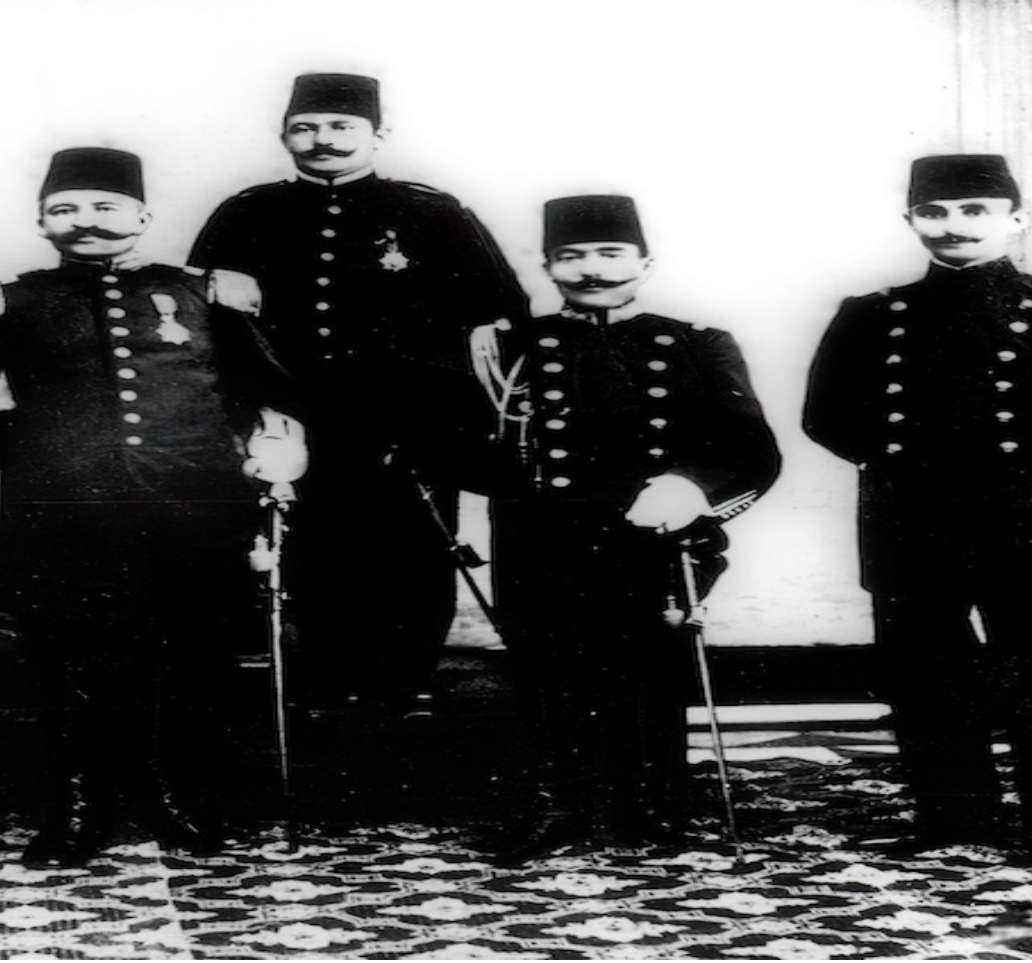
Manastır Askerî İdadisi

Selanik Askerî Rüştiye'sine başladıktan sonra kısa zaman içerisinde zekası ve yetenekleriyle öğretmenlerin sevgisini kazanan Mustafa Kemal Atatürk, matematik öğretmeni olan Yüzbaşı Mustafa Efendi'nin takdirini kazanmıştır. Yüzbaşı Mustafa Efendi, çok sevdiği öğrencisine "Kemal" ismini eklemiş ve bundan sonra Mustafa Kemal olarak anılmaya başlanmıştır. Mustafa Kemal, Selanik Askerî Rüştiye'sini bitirdikten sonra 13 Mart 1896 tarihinde Manastır Askerî İdadisi'ne girmiştir. Burada Ömer Naci ve Fethi Okyar gibi isimlerle arkadaşlıklar kurmuş bu arkadaşlıklar onun kendini geliştirmesinde oldukça önemli rol oynamıştır. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisi'ni de başarıyla bitirmiş ve 13 Mart 1899 tarihinde İstanbul'da bulunan Harp Okulu'na girmiştir. Bu okulda Askerî öğreniminin yanında yabancı dilini de geliştirmeye çalışmış ve

yazları Selanik'e döndüğünde Fransızca dersler almıştır. Ali Fuat Cebesoy'un Mustafa Kemal ile tanışmasında aralarında geçen bir diyalog üzerine kendisinin Fransızca bildiğinden bahsetmiş ve bunun üzerine Mustafa Kemal kendisine *"Çok iyi, birbirimize yardımcı olacağız. Merak ettiğim bazı Fransızca eserleri okumak için sık sık sözlüğe müracaat ediyorum. Bundan sonra sizden yarar-*

lanmaya çalışacağım." dediğinden bahsetmiştir. Üç senelik Harbiye eğitiminden sonra 10 Şubat 1902 tarihinde teğmen rütbesini almıştır. Öğrenimine Harp Akademisi'nde devam eden Mustafa Kemal, 1903 yılında üsteğmen olmuştur. Harp Okulu'nda ve Harp Akademisi'nde eğitimine devam ederken memleket ve millet meseleleriyle yakından ilgilenmiştir. Bu konudaki görüşlerini de cesaretle

Kurmay Yüzbaşı Mustafa Kemal (Atatürk) (soldan ikinci) arkadaşları ile birlikte, Şam, Haziran 1907

yüksek sesle ifade etmiştir. Bundan dolayı da çevresinde aydın ve inkılapçı bir subay olarak nam salmıştır. Atatürk, arkadaşlarıyla birlikte gizlice yürüttüğü dergi faaliyetlerini Harp Akademisi'nde de sürdürmüştür. Bundan dolayı da yakın arkadaşı Ali Fuat Cebesoy ile gizli örgüt kurdukları iddiasıyla tutuklanmıştır. Soruşturma neticesinde suçsuz oldukları anlaşılmıştır. Fakat yine de ikisinin de İstanbul ve Makedonya'dan uzaklaştırılmasına karar verilmiştir. Bu kadar neticesinde 11 Ocak 1905 tarihinde ise kurmay yüzbaşı rütbesiyle Harp Akademisi'nden mezun olmuş ve Şam'a gönderilmiştir.

1898 senesi Osmanlı Devleti Askerî Okulları'nda öğrenim gören öğrencilerin derecelerini gösteren defter.

“BEN ÇOCUKKEN YOKSULDUM. İKİ KURUŞ ELİME GEÇİNCE BİR KURUŞUNU KİTABA VERDİM. EĞER BÖYLE OLMASAYDIM, BU YAPTIKLARIMIN HİÇBİRİNİ YAPAMAZDIM...”

Mustafa Kemal Atatürk daha çocukluk dönemlerinden itibaren okumaya ve yeni şeyler öğrenmeye çok önem vermiştir. Öğrendiği yeni bilgileri yaşlılarıyla tartışmış ve ilgi alanlarını sürekli genişletmiştir. Tarih ona deneyimlerini aktarmış, olaylar arasında neden – sonuç ilişkisi kurmasını ve geleceğe dair öngörülerde bulunmasını sağlamıştır. Edebiyat ve Felsefe, olayları derinlemesine sorgulamasını sağlamış, duygu ve düşünce dünyasıyla bakış açısını genişletmiştir. İktisat, Sosyoloji ve Siyaset Bilimi ise yaşadığı dünyayı anlamasını kolaylaştırmıştır. Vasif Çınar'ın Atatürk ile olan bir anısında ona “Niçin bu kadar okuduğunu?” sorduğunu ve yanıt ola-

rak *“Ben çocukken yoksuldum. İki kuruş elime geçince bir kuruşunu kitaba verdim. Eğer böyle olmasaydım, bu yaptıklarımın hiçbirini yapamazdım...”* dediğinden bahsetmiştir. Cumhuriyet'in ilanından kısa bir süre sonra 3 Mart 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitime ne kadar

önem verdiğini kanıtlar nitelikte olmuştur. 1924 yılında devletin içerisinde bulunduğu hem ekonomik hem siyasi şartlar göz önüne alındığı vakit eğitimle alakalı düzenlemelerin ilk sıralarda yer alması ve bu düzenlemelerin öncelikli tutulması eğitimin önemini bir kez daha vurgulamıştır.

Aydınlanma düşüncesini benimseyen Mustafa Kemal Atatürk, akli ve bilimi her zaman ön planda tutmaya özen göstermiştir. Atatürk, en büyük tutkusu olan kitap okumayı günlük rutin haline getirmiştir. Hastalığında ve hatta savaş cephelerinde dahi bu alışkanlıktan vazgeçmemiştir. Çankaya Köşkü'nde kendine ait kitaplık oluşturmuş ve önem-

li gördüğü hususların altını renkli kalemlerle çizerek satır kenarlarına notlar almıştır. Farklı dillerdeki kitapları da yakın çevresiyle değerlendirmeyi tercih etmiştir. Önemli meselelerin görüşüldüğü ve kararların alındığı Çankaya sofralarında da yine günün konusuna uygun kitaplar ve sorunlar üzerinde tartışmalar yapılmıştır. Hatta Mustafa Kemal Atatürk ile birlikte Samsun'a giden ekibin içerisinde yer alan Hüsrev Gere de anılarında Çankaya sofralarında gerçekleşen tartışmalardan **“Bu sofraya değerli, seciyeli, fedakâr arkadaşları, devlet ve inkılâp adamları için bir mektepti. Direktiflerini burada verir, inkılâp sahasında yapacağı büyük işlerin projesini burada telkin eder; tarih, dil, kültür münakaşalarını burada yapmaktan hoşlanır; ilmine, kafasına güvendiği arkadaşlarını burada imtihana çekerdi.”** şeklinde bahsetmiştir.

Edirne Öğretmen Okulu'nda öğrencilerle çekilen fotoğrafı da yer aldı. (Genelkurmay Başkanlığı - Anadolu Ajansı)

KAYNAKÇA

- 1.GÜLER, Ali, “Mustafa Kemal Atatürk’ün Soyusu”, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.15, S.45, 1999, s.969 – 1009.
- 2.<https://ata.msb.gov.tr/Genel/icerik/ataturkun-anlatimiyla-hayati> Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- 3.<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturkun-egitim-ve-ogretim-gordugu-kurumlar/> Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- 4.https://kho.msu.edu.tr/hakkında/harbiyeli_ataturk/1283_m_kemal.html Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- 5.https://kho.msu.edu.tr/hakkında/harbiyeli_ataturk/ogrenim_hayati.html Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- 6.<https://www.kulturportali.gov.tr/portal/ataturk-un-hayati> Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- 7.TURAN, Şerafettin, “Mustafa Kemal Atatürk”, Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları (TDV), C.31, Ankara 2020, s.310 – 331.
8. UCA, Alaattin, “Atatürk’ün Doğumu ve Çocukluk Yılları (1881 – 1893)”, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S.31, Erzurum 2006, s.1 – 13.

ERAY SÜKÜT

Anadolu Meslek Programı 9-E Sınıfı Öğrencisi

BİR ÖZLEM MESELESİ

Atatürk, 1929 yılında Dolmabahçe Sarayı'na gelişinde törenle karşılanırken (Arşiv) (BYEGM - Anadolu Ajansı)

Ey Ata'm!
Seni öyle bir özledim ki dillere destan, masallara konu olur. Şöyle bir geriye baktım bir ölenlere bir kalanlara. En çok sizi özledim be Ata'm. Şimdi soracaksınız: Bu hasretin sebebi nedir? Size olan özlemim her geçen gün

büyüdü, büyüdü, büyüdü ve en son bu mektubu yazarken buldum kendimi. Velhasıl kelimeler geçtiğimiz günlerde "Ata'mızın Hayatı" isimli bir video vardı. Bu video Ata'mızın hayatı denilemeyecek kadar güzel, hayranlığımızı ve size olan düşkünlüğümüzü tazele-

yecek kadar muazzam bir videoydu. Video önce sizin doğumunuz ile ilgili şeylerle başladı. Sonrasında ailenizi tanıttı ve çocukluğunuza geçti. Ölümünüze kadar uzun uzun anlattı. İşte o an dedim ki: "Vay be, Ata'm ne-ler yapmış!" Ardından şunları demek geldi içimden:

**SİZ Kİ! İMKANSIZ DENİLECEK ŞEYLERİ OLDURMUŞ,
DÜŞMANIN İÇİNİ KORKUYLA, DERT İLE DOLDURMUŞ.
BUNU GÖREN BİZLER HİÇ TEREDDÜT ETMEDEN BİLDİK Kİ
BU VATAN SİZİ UNUTMAYACAK, HER ZAMAN SAYGIYLA ANACAK...**

Öyle işte Ata'm. Bu şiir ve ge-
riye kalan şeyler dışında an-
ladım ki yaptığınız en küçük
sayılacak bir iş bile; anlayana
çok şey anlatıyor, iyi bir şey
yaptığını belli ediyor. Zama-
nında çok sıkıntı çekmişsiniz
fikir ayrılığından ötürü. Ama
siz bu sıkıntıyı çekmeseydiniz
bizler ne sıkıntılar çekerdik.

Gerçekten bu vatan için gözü-
nü kırpmadan her şeyini feda
etmiş, ölüm pahasına en doğ-
rusunu düşünmüş ve zamanı
gelince uygulamış, sizin gibi
yürekli, kararlı, doğruyu ve
iyiyi yapmaktan çekinmeyen
bir lider; bu ülkenin başına
gelen en güzel şey. Her 10 Ka-
sım günü, her saati 09.05 geçe

dünyada bir Türk kalana ka-
dar bile, yapmak için yapmak
değil, içiniz rahat yatmanız
için, her zaman sizi unutma-
dığımızı bilmeniz için esas
duruşa geçeceğiz ve geçmeye
devam edeceğiz.

GÖNLÜMÜZDE

YATAN MAVİ GÖZLÜ ADAMA

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Gazi M. Kemal

